

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 2Co/788/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1413211501
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 05. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mária Hajdínová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2016:1413211501.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Hajdínovej a členov senátu JUDr. Dariny Kriváňovej a JUDr. Michaely Královej v právnej veci navrhovateľa: Dopravný podnik Bratislava, akciová spoločnosť, Olejkárska č. 1, Bratislava, IČO: 00 492 736, zastúpený JUDr. Vladimírom Kánom, advokátom v Bratislave, Námestie Martina Benku č. 9, proti odporcovi: S. B. W. Á. R. , narodený dňa XX.X.XXXX, bytom H., C. F. Č.. XA, o zaplatenie sumy 50,50 €, s príslušenstvom, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Bratislava IV. zo dňa 27. júna 2014, č.k. 9 C 306/2013-24, takto

rozhodol:

Rozsudok Okresného súdu Bratislava IV. zo dňa 27. júna 2014, č.k. 9 C 306/2013-24, **p o t v r d z u j e .**

Odporcovi náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Bratislava IV. rozsudkom zo dňa 27.6.2014, č.k. 9 C 306/2013-24 (keď pôvodne bola vec vedená pod sp.zn. 30 Ro 1918/2013), zamietol návrh navrhovateľa podaný na súde prvého stupňa dňa 20.6.2013. Ním sa navrhovateľ domáhal zaplatenia sumy 50,50 € odporcom, pretože dňa 11.4.2011 na linke MHD č. 83 v Bratislave cestoval bez platného cestovného lístka; cestovný lístok a ani postih za cestovanie bez platného cestovného lístka nezaplatil. Svoje rozhodnutie odôvodnil právne ustanovením § 115a ods. 1, ods. 2, § 200ea ods. 1 O.s.p., § 760, § 100 ods. 1, § 108 Občianskeho zákonníka, § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. Osobite dôvodil čl. VIII zákona č. 102/2014 Z.z. o ochrane spotrebiteľa pri predaji tovaru alebo poskytovaní služieb na základe zmluvy uzavretej na diaľku alebo zmluvy uzavretej mimo prevádzkových priestorov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým bola vykonaná zmena zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa s účinnosťou od 1.5.2014 v ustanovení § 5b, podľa ktorého orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliada aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania alebo na inú zákonnú prekážku alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával. Skutkovo dôvodil tým, že právo z prepravy uplatňované v predmetnom súdnom konaní bolo možné uplatniť prvý raz dňa 12.4.2011, premlčacia doba jeden rok teda uplynula dňom 12.4.2012. Keďže návrh na začatie konania bol podaný na súde až dňa 20.6.2013, nepochybne sa tak stalo po uplynutí zákonnej jednoročnej premlčacej doby podľa § 108 Občianskeho zákonníka a nadväzne na ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. v znení účinnom od 1.5.2014 na premlčanie nároku navrhovateľa prihliadol aj bez námietky odporcu. Úspešnému odporcovi náhradu trov konania nepriznal, hoci rozhodoval podľa ustanovenia § 142 ods. 1 O.s.p., pretože mu žiadne trovy konania nevznikli.

Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie navrhovateľ dôvodiac tým, že súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav (§ 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p.). Zdôraznil ustanovenie § 29b zákona č. 250/2007 Z.z. v znení účinnom od 1.5.2014; z neho vyplýva, že ustanoveniami § 5a ods. 1 písm. b/, ods. 2 až 4 sa spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred 1. májom 2014; vznik týchto právnych vzťahov, ako aj nároky z nich vzniknuté pred 1. májom 2014 sa však posudzujú podľa predpisov účinných od 30. apríla 2014. Súd prvého stupňa porušil svojím rozhodnutím jeden zo základných princípov právneho poriadku Slovenskej republiky - zákaz retroaktivity, tým došlo k narušeniu zásady právnej istoty, a teda aj k rozporu s čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Právne normy v podmienkach demokratického štátu majú pôsobiť do budúcnosti a nie do minulosti. Podľa ustanovenia § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka na premlčanie súd prihladne len na námietku dlžníka. Zdôraznil, že ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. v znení účinnom od 1.5.2014 nemožno použiť z dôvodu absencie prechodných ustanovení, návrh na začatie konania bol súdu doručený skôr. Zdôraznil čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. PL. ÚS 15/1998, I. ÚS 59/2000, IV. ÚS 77/2002, I. ÚS 17/1999, PL. ÚS 36/1995, PL. ÚS 10/2006. Nakoľko sa odporca na výzvu revízora dňa 21.2.2012 na linke MHD č. 70 v Bratislave nepreukázal platným cestovným lístkom alebo iným platným cestovným dokladom, bol a je povinný v zmysle čl. 6 Prepravného poriadku mestskej hromadnej dopravy v Bratislave a čl. 5 Tarify mestskej hromadnej dopravy v Bratislave mu zaplatiť cestovné v sume 0,50 € a úhradu v sume 50,- € . Táto povinnosť odporcovi vznikla v zmysle ustanovenia § 9 písm. b/ v spojení s § 11 ods. 1 písm. d/, § 14 ods. 2 zákona č. 168/1996 Z. z. o cestnej doprave. Táto úhrada za nepreukázanie sa cestovným lístkom medzi práva z prepravy podľa § 760 Občianskeho zákonníka nepatrí. Zákon o cestnej doprave neustanovuje premlčaciu dobu na zaplatenie úhrady pri cestovaní bez cestovného lístka, a preto bolo povinnosťou súdu prvého stupňa na danú právnu vec aplikovať ustanovenie § 101 Občianskeho zákonníka o všeobecnej premlčacej dobe. V prejednávanej veci nejde o spotrebiteľskú zmluvu s tým, že tarifa MHD v Bratislave a cestovné poriadky sú verejným návrhom navrhovateľa na uzavretie zmluvy o preprave osôb a cestujúci má povinnosť pred nastúpením do MHD oboznámiť sa s podmienkami cestovania a môže sa rozhodnúť, či jeho služby využije alebo zvolí iný spôsob prepravy. Odvolaciemu súdu navrhol napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmeniť a jeho návrhu vyhovieť; v tejto súvislosti žiadal náhradu trov konania. V prípade, že odvolací súd odvolaniu v celom rozsahu nevyhovie, navrhol napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Odporca sa k odvolaniu navrhovateľa nevyjadril.

Odvolací súd preskúmal vec (§ 212 ods. 1 O.s.p. v znení účinnom od 1.1.2016, ďalej len O.s.p.; § 355 O.s.p.), túto prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.), keď pre nariadenie pojednávania neboli splnené zákonné podmienky vyplývajúce z ustanovenia § 214 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno priznať úspech. Rozsudok verejne vyhlásil dňa 18. mája 2016 (§ 211 ods. 2, § 156 ods. 1, 3 O.s.p.); o termíne verejného vyhlásenia rozsudku boli účastníci, právny zástupca navrhovateľa, upovedomení zákonným spôsobom.

Napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa, vrátane súvisiaceho výroku o náhrade trov konania (§ 206 ods. 2 veta druhá O.s.p.) potvrdil ako vecne a právne správny a keďže sa stotožňuje s dôvodmi rozsudku ako správnymi, rozsudok odvolacieho súdu už ďalšie dôvody neobsahuje (§ 219 ods. 1, ods. 2 O.s.p.). Osobitne nepreskúmaval vecnú a právnu správnosť rozsudku súdu prvého stupňa vo výroku o náhrade trov konania, keďže odporca odvolanie nepodal. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku odvolací súd považuje za potrebné zdôrazniť nasledovné.

V konaní zostalo nepochybné, že podstata vzťahu medzi účastníkmi je založená na spotrebiteľskej zmluve (§ 52 Občianskeho zákonníka), že odporca dňa 11.4.2011 cestoval bez platného cestovného lístka prostriedkom navrhovateľa MHD v Bratislave linkou č. 83, hodnotu cestovného lístka v sume 0,50 € a postih v sume 50,- € nezaplatil doteraz.

Preprava osôb je služba poskytovaná cestujúcemu, ktorá spočíva v preprave dopravným prostriedkom do miesta určenia, a to riadne a včas, za určené cestovné (§ 760 Občianskeho zákonníka). Táto služba vzniká na základe konania cestujúceho, ktorý dáva nepochybné najavo, že chce uzavrieť prepravnú zmluvu, a to v mestských dopravných prostriedkoch nastúpením do dopravného prostriedku, kedy zároveň vzniká cestujúcemu povinnosť zaplatiť cestovné. Zaplatením cestovného dôjde k uzavretiu

zmluvy o preprave, a to po celú cestu zodpovedajúcu zaplatenému cestovnému. Podrobnejšiu úpravu osobnej prepravy určujú osobitné predpisy, najmä prepravné poriadky a tarify pre jednotlivé druhy prepravy - dopravy (§ 772 Občianskeho zákonníka).

Spotrebiteľskou zmluvou je zmluva, ktorá sa uzatvára za rovnakých zmluvných podmienok s väčším počtom spotrebiteľov, pričom tieto podmienky sú vopred pripravené dodávateľom a spotrebiteľ nemôže ovplyvniť ich obsah. To znamená, že k zmluvným (obchodným) podmienkam môže spotrebiteľ pristúpiť, resp. nepristúpiť a nemá možnosť takéto podmienky zásadným spôsobom modifikovať. Spotrebiteľskou zmluvou je teda akákoľvek súkromnoprávna zmluva s uvedenými znakmi, a to bez ohľadu na to, či je upravená v Občianskom zákonníku, Obchodnom zákonníku alebo v inom osobitnom zákone.

Odvolaací súd sa stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa, že záväzkový právny vzťah navrhovateľa a odporcu vzniknutý na základe zmluvy o preprave zo dňa 11.4.2011 je nevyhnutné posudzovať podľa ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka a zákona č. 250/2007 Z.z., nakoľko zmluva o preprave zo dňa 11.4.2011 splňa zákonné náležitosti spotrebiteľskej zmluvy.

Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101-110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

Premlčanie je kvalifikované uplynutie času, v dôsledku ktorého právo nezaniká, ale sa len oslabuje tým, že v prípade vznesenia námietky premlčania zaniká jeho súdna vymáhateľnosť, pretože súd musí prihliadnuť na dôvodne vznesenú námietku premlčania a nemôže už veriteľovi premlčané právo priznať. Jeho úprava vychádza z potreby zvýšenia právnej istoty v právnych vzťahoch a základným účelom inštitútu premlčania je tak pôsobiť na subjekty občianskoprávných vzťahov, aby včas pristupovali k uplatňovaniu si svojich subjektívnych práv a zároveň aj zabrániť tomu, aby povinné osoby neboli po neobmedzenú dobu nútené splniť si svoje povinnosti, a aby im bola zabezpečená ochrana v prípade oslabenia ich dôkaznej povinnosti v prípadnom súdnom konaní so značným časovým odstupom. Inštitút premlčania teda, v súlade so zásadou právnej istoty a všeobecnou požiadavkou sledovať si potrebu ochrany svojich ohrozených a porušených práv, zabraňuje dlhodobému trvaniu práv a im zodpovedajúcim povinnostiam.

K primárnym normatívnym právnym aktom, ktoré vystupujú v postavení lex generalis a upravujú hmotnoprávne postavenie subjektov spotrebiteľských vzťahov patrí Občiansky zákonník, resp. Obchodný zákonník, k primárnym normatívnym právnym aktom, ktoré vystupujú v postavení lex specialis a upravujú hmotnoprávne postavenie subjektov spotrebiteľských vzťahov patrí predovšetkým zákon o ochrane spotrebiteľa (č. 250/2007 Z.z.), resp. zákon o ochrane spotrebiteľa pri predaji tovaru alebo poskytovaní služieb na základe zmluvy uzavretej na diaľku alebo zmluvy uzavretej mimo prevádzkových priestorov predávajúceho a o zmene a doplnení niektorých zákonov (č. 102/2014 Z.z.).

V súvislosti s otázkou premlčania a jeho zákonnej úpravy v spotrebiteľských vzťahoch zákonom č. 102/2014 Z.z. sa menil a dopĺňal okrem iného (čl. VIII. bod 12) aj zákon č. 250/2007 Z.z. Do zákona č. 250/2007 Z.z. s účinnosťou od 1.5.2014 bolo vložené ustanovenie § 5b, ktoré znie: „Orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliada aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania alebo na inú zákonnú prekážku alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával“. Ustanoveniami § 5a ods. 1 písm. b/ a ods. 2 až 4 sa spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred 1.5.2014; vznik týchto právnych vzťahov, ako aj nároky z nich vzniknuté pred 1.5.2014 sa však posudzujú podľa predpisov účinných do 30.4.2014 (§ 29b zákona č. 250/2007 Z.z. v znení účinnom od 1.5.2014). Z uvedeného vyplýva, že novela stanovuje povinnosť, aby orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy z úradnej moci skúmal a vyhodnocoval prekážky uplatnenia práva dodávateľa voči spotrebiteľovi.

Podľa ustanovenia § 5b zákona č. 250/2007 Z.z., ktoré nadobudlo účinnosť 1.5.2014, orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliada aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku dodávateľa voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania alebo na inú zákonnú prekážku alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával. Podľa ustanovenia § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka (v znení účinnom od 1.5.2014) ustanovenia o

spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Keďže obe tieto nadobudli účinnosť 1.5.2014 a právne predpisy, ktorých súčasťou sú, nemajú prechodné ustanovenia, znamená, že od ich účinnosti sa vzťahuje aj na právne vzťahy založené pred týmto dňom, upravuje postup súdu pri rozhodovaní o nárokoch zo spotrebiteľských zmlúv a súdu ukladá povinnosť ex offio prihliadať na premlčanie aj bez námietky účastníka konania, a to vo všetkých veciach, v ktorých bolo začaté súdne konanie a v čase účinnosti tohto ustanovenia nebolo vo veci ešte rozhodnuté (porovnaj napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 26.11.2015, sp.zn. 4 MCdo 17/2014, zo dňa 28.5.2015, sp.zn. 8 MCdo 13/2014, m.m. uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 4.11.2015, č.k. II. ÚS 729/2015-11; rozsudok Krajského súdu Žilina zo dňa 25.6.2015, sp.zn. 9 Co 300/2015, zo dňa 16.6.2015, sp.zn. 5 Co 884/2014). V tomto duchu občianskoprávne kolégium Krajského súdu v Bratislave zjednotilo rozhodovaciu činnosť na zasadnutí kolégia vo februári 2015.

O náhrade trov konania odvolací súd rozhodol dňa 18.5.2016 tak, že v súlade s ustanovením § 224 ods. 1, § 142 ods. 1, § 151 ods. 1, 5 veta druhá O.s.p. uložil navrhovateľovi povinnosť zaplatiť do troch dní odporcovi, úspešnému aj v odvolacom konaní v celom rozsahu, náhradu trov odvolacieho konania s tým, že presná výška bude uvedená v písomnom vyhotovení rozsudku. Do troch pracovných dní od vyhlásenia rozsudku však odporca trovy odvolacieho konania neuplatnil, nevyčísli. Z tohto dôvodu odvolací súd nie je viazaný rozhodnutím o prisúdení náhrady trov konania odporcovi a napokon o náhrade trov odvolacieho konania odporcovi rozhodol tak, že mu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (§ 151 ods. 2 O.s.p.).

Záverom odvolací súd ešte poznamenáva, že rozhodol bez nariadenia pojednávania dôvodiac ustanovením § 214 ods. 2 O.s.p., § 211 ods. 2, § 156 ods. 3 O.s.p. a už vyššie uvedenými dôvodmi. S dôrazom na to, že nedoplňal dokazovanie, a preto prípadne ďalšie tvrdenia prednesené účastníkmi konania na pojednávaní na odvolacom súde už nemohli mať vplyv na iné rozhodnutie odvolacieho súdu. Postačovalo preto preskúmanie veci na základe spisovej dokumentácie; účastníci ani nevzniesli žiadny presvedčivý dôkaz potvrdzujúci, že iba ústna časť pojednávania nasledujúca po výmene písomných stanovísk by mohla zaručiť spravodlivé konanie (porovnaj napr. rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva zo dňa 25.4.2002, č. 64336/01, vo veci Lino Carlos VARELA ASSALINO proti Portugalsku; porovnaj tiež rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky napr. vo veci vedenej pod sp.zn. 5 Cdo 218/2009, 3 Cdo 51/2011, 3 Cdo 186/2012, 7 Cdo 56/2011).

Odvolací súd prijal rozhodnutie jednohlasne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1.5.2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.